

қабылдай бастағанын көрсетеді: сәулет – уақыт талабына лезде жобалық жауап беру, жаңа технологияларды қолдану болса, ал дизайн – қазіргі заманның өзіндік ерекшелігін түсіну, қоршаған орта және қоғамның мәдени және құндылық әлеуетіне сүйену.

Сәулеттік-экологиялық объектілерді және олардың кешендерін құру инженерлік шығармашылық және пластикалық өнер, қоршаған ортаны жобалау және эргономика, экология, жарықтандыру дизайны және бояу, әлеуметтану, іргелі және қолданбалы ғылымдар сияқты дизайн бағыттарының осы процеске бір реттік әсерімен ерекшеленеді. , т.б. Жергілікті нысандарды жасайтын сәулетшіден айырмашылығы, сәулетші-дизайнер материалдық объектілердің көптеген әлемін өмір сүру ортасының біртұтас өркениеттік өрісіне біріктіреді. Заманауи дизайн мәдениетінің іргелес жақтарын білдіретін бұл қиылысатын ағымдар көптеген кәсіптер мен бағыттарды қамтиды. Сәулет ортасының заманауи дизайнерлері соңғы ғылыми-техникалық жетістіктер кешенінде де, сәулет пен дизайнның көркемдік-эстетикалық мәселелерінде де бірдей сәтті бағдарлануы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Боков, А.В. Коллеги - соперники: архитектура и дизайн в России / А.В. Боков // Academia. Архитектура и строительство. - 2018. - № 3. - С. 5-12. DOI 10.22337/20779038-2018-3-5-12
2. Ефимов, А.В. Цвет + Форма. Искусство 20-21 веков. Живопись. Скульптура. Инсталляция. Лэнд-арт. Дигитал-арт / А.В. Ефимов. - М. : БуксМарт, 2014. - 616 с. ISBN: 978-5906190-14-7
3. Ефимов, А.В. Архитектурная колористика и пластические искусства / А.В. Ефимов, Н.Г. Панова. - М. : БуксМарт, 2018. - 424 с. ISBN: 978-5-607043-00-8
4. Steele, J. Architecture Today / J. Steele. - New York : Phaidon Press Inc., 1997.
5. Ettore, Sottsass. Architect and Designer / Ettore Sottsass. - Los Angeles : Los Angeles County Museum of Art. Merrell Publishers, 2006.

ӘОЖ 72.03

ТАБИҒАТ СӘУЛЕТ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ

Бибекова Азиза Кабышевна

azizaaaaa1@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің,
2 курс студенті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Ш.М. Тусупбекова

Адам мен табиғат арасындағы байланыс – ажырамас дүние болып табылады. Адам ілгерілеуге қаншалықты ұмтылса да, әлі де табиғи бастауларға оралады. Табиғат – адамдар ғасырлар бойы шабыт алып, жаңа сәулеттік стильдер жасайтын қайнар көзі. Олар ғылыми-техникалық прогрестің жетістіктерін де, рухани наным-сенімдерді де көрсететіні сөзсіз. Жаңа көзқарастар, жаңа өнертабыстар адамға өз айналасын құруға мүмкіндік береді. Табиғаттың ерекшеліктері, климаттық жағдайлары, халықтың мәдени-тарихи ерекшеліктері рекреациялық аймақтардың сәулеттік қалыптасу формаларын белгілейді. Табиғи келбеттің эстетикалық тәрбиеге, өмірлік құндылықтарды қалыптастыруға әсері мол. Бүгінгі таңда табиғатты болашақ ұрпақ үшін сақтай білу – ең маңызды міндеттердің бірі.

Табиғат – дүниенің сан алуан формадағы көрінісі. Оның барлық элементтерінің өзара әрекеттесуінің үйлесімді дамыған жүйесі бар бірегей организм және, олардың бірі – адам. Санасы, парасаттылығы бар қоғамдық болмыс; қоғамдық-тарихи қызмет пен мәдениеттің субъектісі. Сондай-ақ ежелден мәдениетті рухани күштермен байланыстыра құрған. Ғылыми-техникалық прогрестің өнімдерімен қоршалған адам – табиғаттан шабыт алуды тоқтатпайды және рухани дамуға ұмтылады. Рекреациялық аймақтардың сәулеті көбіне жаңа мүмкіндік бере алмайды. Дизайнға негізгі критерий экономикалық фактор болып табылады, бұл сөзсіз маңызды, бірақ тек сәулет пен ландшафттың сауатты үйлесімі ғана қолайлы рекреациялық ортаны жасайды.

Сурет 1. Сарқырама үстіндегі үй (Милл-Ран, АҚШ, 1939 ж.)

Бастапқыда сәулет термині ғимараттар салу өнерін білдірсе, біздің заманымызда сәулет адамзаттың мүмкіндіктері мен техника жетістіктерінің көрінісі болып табылады. Қазіргі таңда ең көп таралған материалдар бетон, шыны және металл болып табылады және жаңа құрылыс жобалары әзірленуде. Ғимараттардың қасбеттері металл құрылымдық элементтермен безендірілген, өрескел формалар қаланың іскерлік және қоғамдық орталықтарының сәулетінде ғана емес, сонымен қатар рекреациялық аймақтардың сәулетінде де қолданылады. Табиғи кеңістікті айқын құрылымдық элементтермен сәулетпен толтыруы, табиғаттың біртұтас организм ретіндегі бейнесінің бұзылуына әкеледі. Табиғат ескерткіштерінің бұзылуына адамның үстемдігі себеп болуда. Рекреациялық аймақтардың сәулеті тұрғын үй процестерін ұйымдастыру ретінде емес, адамзат әлемінен табиғат әлеміне, өмірлік энергия көздеріне жол көрсетуші ретінде қызмет етуі керек [1]. Психологиялық және энергетикалық даму қажеттілігін қанағаттандыру үшін табиғаттың үстемдігі маңызды болып саналады.

Табиғаттың қожайыны болмай, қонағы болу маңызды. Табиғат үстем позицияны иелене отырып, шақырады, танысады, сөйлеседі, қуат береді, өмірлік сезіммен бөліседі. Егер адам үстемдік құрса, табиғат адамнан қашып, жабылып, бұрылып кетсе, тыныс алуы тоқтап қалатын сияқты, ал адам оны байқамайды және өтіп кетеді. Ол адам тыныштықпен тыныс алу үшін оны мәңгілікке қалдыратын сәтті күтеді.

Табиғаттың ұлылығын сақтай алатын, экожүйенің бір бөлігі болуымыз керек. Демалыс аймақтарының сәулеттік стильдерін қалыптастыруда жаңа тыныс ашамыз. Табиғат ортасына жасырылған сәулет өнерінің қалыптасуы табиғат ескерткіштерінің өзіндік келбетін сақтайды. Қалыптасу процесінде қоршаған орта мен адамның өзара әрекеттесуінің қолайлы нәтижесін алу үшін қоршаған ортаның мүдделерін ескеру өте маңызды. Рекреациялық аймақтың орналасуы, аймақтың климаты мен экологиясы маңызды рөл атқарады. Экология қағидаларына сүйене отырып, сәулеттік-кеңістіктік ортаның көрнекі шешімі орналасқан жеріне байланысты [4]. Климат қолданылатын құрылымдар мен материалдарды таңдауға әсер етеді. Мәдени-тарихи фактордың маңызы өте зор. Табиғат ескерткіштерінің болуы олардың сыртқы түрін сақтау үшін оларға көбірек көңіл бөлуді талап етеді. Өз мемлекетінің табиғи қазынасы бола отырып, олар бірегейлігімен үлкен құндылыққа ие. Сәулеттік ортаны қалыптастыруда тарихи-мәдени элементтерді ескере отырып, халықтың мәдени құндылықтары сақталады. Өркениеттің пайда болуымен мәдениеттің құлдырауы – прогрестің есебі, бірақ кез келген мәдениетте өткенге көз жүгіртсек, ата-бабалардың

табиғатпен тығыз байланыста болғанын, тек сәулет өнерінің ғана емес, бүкіл жолдың қалыптасуын көруге болады. Тіршілік табиғи процестерден туындады.

Адам мен табиғат арасындағы байланысты – адам қызметінің көптеген көріністерінен байқауға болады. Адамның өз айналасын қоршауға деген ұмтылысы ландшафтық көгалдандыру аймақтарын құруға, жануарларды қолға үйретуге және терезелерде шағын бақтарды өсіруге байланысты.

Табиғат бейнелерінің көрінісін XX ғасырдан бастап сәулеттік стильдердің қалыптасуында да байқауға болады. Art Nouveau стилінің негізгі қағидаларына гүл өрнектерінің бейнесі, өсімдік пішіндерін пайдалану арқылы эстетикалық және көркемдік қасиеттерін арттыру мақсатында қолданылған. Қабырғадағы декор төбеге біркелкі ағып жатқан стиль, әрбір элементтің ішінде бір сәтке ғана қатып қалған өмірдің бар екенін анық көрсетеді.

Экспрессионистік сәулет өз туындыларында табиғи формаларды көрсетеді, көбінесе табиғи ландшафттарды: таулар, жартастар, үңгірлер, сталактиттерді елестетеді (сурет 1).

Сурет 2. Органикалық үй

Органикалық сәулет бағытының пайда болуы адам қалауымен сәулет пен ландшафтты біріктіру арқылы, бірақ элементтері басым орынға ие емес, бір-бірін толықтыра отырып, өзара тығыз байланыста болатын үйлесімді кеңістіктің қалыптасуынан туындайды. Стилькескіннің конструктивтілігі-табиғи ортаның жалғасы, мысалы табиғи организмдердің эволюциялық формасы. Тірі формаларды алу табиғат жаңа био-технологиялық стильде байқалады. Айырмашылығы қазіргі заманғы материалдарды пайдалану, шыны пен металл комбинациясы және құрылымдық элементтер болып табылады. Бірақ көбінесе сәулеттік конструктивті элемент адам қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін кеңістікті ұйымдастыру функциясын орындайды.

Функционалдылықтың мүлдем басқа түрі Майкл Полинаның жұмыстарында көрінеді [2]. Әдістерді қолдану табиғаттың жұмысы күтпеген нәтижелерге әкеледі. Энергияны, ресурстарды үнемдеу, қалдықсыз өндірісті құруға мүмкіндік береді. Табиғатта бастапқыда табиғи заттардың айналымы ойластырылған, бұл оның барлық элементтерінің үйлесімді дамуын білдіреді, бірақ адам оны әрдайым назарға қабылдай бермейді. Ресурсты алу үшін адам табиғи айналымды ысырап етеді, табиғатпен де солай болады. Көбінесе демалыс аймақтары дамыған кезде, табиғи ресурстың көп бөлігі із-түссіз жойылады, өйткені басты мақсат – ақшалай пайда. Ал қалған ластану табиғаты жояды. Адам өзін жер иесі деп

санайды. Қазіргі уақытта «табиғи сәулеттік» жобалар көп емес.

Сурет 3. Тірі көпір

Ежелгі уақытта Үндістан мен Жапонияда тірі көпірлер қолданылған, олар резеңке ағаштарды тоқу арқылы жасалды, табиғи өсу есебінен құрылымы нығайды. Үй өсіру жағдайларына белгілі арбосәулет әдісін қолданды. Аксель Эрладсен жасаған арбомүсіндер шыққан бағыт бар оның мағынасы өсіп келе жатқан ағаштардан әртүрлі формалар жасау. Скандинавия елдерінде шөптен жасалған шатырлар кең таралған [3]. Норвегиялық ғалымдар шатырдың бұл түрі тамаша жылу және дыбыс оқшаулатынын және бұл экологиялық таза ғана емес, сонымен қатар үнемді тиімді екенін дәлелдеді.

Сурет 4. Шөптен жасалған шатыр

Германияда шатырларды гүлдер композициясымен безендіру танымал болған болатын. Бұл табиғатпен үйлесімділік қана емес, сонымен қатар ғимаратқа ерекше даралық береді.

Адам өмірінің көп бөлігін өзі жасайтын бетон джунглінде өткізеді, сондықтан рекреациялық сәулет ерекше көзқарасты және назарды қажет етеді. Экологиялық насихат пен ағартудағы ерекше рөл қажет, салауатты өмір салтын насихаттау үйлесімді назарда. Табиғатта экологиялық туризмді дамыту қажет

Табиғатпен адамның үйлесімді өмір сүру идеясы көптеген діни бағыттар бойынша тарау алған. Пұтқа табынушылық толық табиғатпен адам байланысын білдіреді. Барлық тірі нәрсенің жаны бар. Құдайлар барлық табиғат құбылыстарының артында тұр деген. Табиғатпен байланыс білім алуды білдіреді. Даналық – оның тірі планетасына ақылға қонымды және ұқыпты қарау, табиғи әлеммен тепе-теңдікке оралуды алады.

Сәулет адам өмірінің маңызды элементтерінің бірі болып табылады және ежелгі уақытта қорғаныс функциясын атқарды. Кеңістікті үйлесімді ұйымдастыруал сыртқы келбеті экологиялық құру үшін маңызды фактор болып табылады және ол қолайлы рекреациялық орта. Сәулетті табиғатпен біртұтас етіп қалыптастыру ол адамның үйлесімді етіп жасаған дүниесі.

Үйлесімділік – қарама-қарсы күштердің тепе-теңдігі, өзара әрекеттесудің теңдесуі, негізгі табиғат принципі. Күштердің эквиваленттілігі-үйлесімді болмыстың негізі болып саналады. Бірінің екіншісіне және керісінше енуі инь-ян таңбасын анық көрсетеді. Адамдар қаншалықты дамыған болса да, табиғатпен тығыз байланысты. Олар қазіргі заманғы жоғары технологиялық құрылымдарда да айналасында өсімдіктермен әсемдеудің жолдарын табады. Алайда, бұл құрылымдар адамдар мен қоршаған орта арасында, сондай-ақ адамдар мен басқа тіршілік иелері арасында физикалық кедергі жасады. Жасанды ортада сәулет табиғаттың бір бөлігі болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының 2004 жылға арналған экологиялық қауіпсіздік тұжырымдамасы 2015 жыл, Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 3 желтоқсандағы Жарлығы. № 1241. — 19 б.
2. Полин М. Сәулетте табиғат генийін қолдану. 2010. [Электрондықресурс] - қол жеткізу режимі. — URL: http://www.ted.com/talks/lang/ru/michael_pawlyn_using_nature_s_genius_in_architecture.html (өтініш беру күні: 11.03.2013)
3. Шуази, О. Сәулеттің жалпы тарихы. Шуази. - М.: Эксмо, 2009. - 704 с

УДК 687.15

БРЕЙНШТОРМИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ДЛЯ ГЕНЕРАЦИИ ИДЕЙ

Вагнер Диана Игоревна

4385110@gmail.com

Студентка 4 курса, ЕНУ им. Л.Н.Гумилева,

Нур-Султан, Казахстан

Научный руководитель – А.Н. Жумадиль

Генерация идей является неотъемлемой частью практической и творческой деятельности людей. С ее помощью создаются новые полезные объекты, а также модифицируются уже существующие. Идеи помогают достигнуть поставленных целей на пути развития личности или коллектива.

Интеллект человека состоит из трёх основных уровней: сознания, предсознания и подсознания. Все они используются для того, чтобы получить необходимые сведения об окружающей среде, которые сохраняются в памяти. В дальнейшем возможно обращение к имеющимся данным и генерация идей, необходимых для успешной деятельности.

Восприятие и обработка информации – это основные функции человеческого интеллекта, включающего три составляющие:

- Сознание позволяет человеку собирать информацию о себе и окружающих объектах. В дальнейшем полученные сведения могут использоваться для выстраивания взаимодействия с миром, личного развития и самореализации.

- Предсознание даёт более широкие возможности в плане сбора информации для дальнейшей генерации идей. Подразумевается, что человек может анализировать одновременно несколько объектов и явлений без участия сознания, причём при концентрации на этих объектах полученные сведения можно будет воссоздать.